

Na císařské cestě

Vlastivědná příloha Libhošťského zpravodaje

Květen 2018

Májové vzpomínky na květen 1945

Oldřich Sobek

Do historické paměti našeho národa se vžily tzv. „osmičkové roky“ jako roky přelomové, které už několikrát zásadně měnily naši historii. Přinese nám něco podobného i rok letošní, který má rovněž na konci osmičku? Současná vyostřená vnitropolitická situace napovídá, že by se tak mohlo i stát. Ovšem, ne za všechny zásadní zlomové okamžiky naší historie můžou léta, končící osmičkou. Mezi ně patří i **přelomový rok 1945**, v němž skončila 2. světová válka, dočkali jsme se osvobození z nacistické okupace a obnovy naší republiky. Od té doby uplynulo mnoho času, v němž nám pomalu do nenávratna odešly i generace, které tento zlom osobně prožívaly, nesmírně se na něj těšily a zároveň se ho velmi obávaly.

Obavy zesilovaly s přibližující se frontou. Velmi znatelně se k nám fronta začala přibližovat od severovýchodu v posledním dubnovém týdnu. Tyto historické okamžiky nám zachoval ve své části libhošťské kroniky tehdejší kronikář, **učitel Antonín Turek**. Podívejme se na přicházející osvobození očima tehdejšího kronikáře.

Otevírám 2. díl libhošťské (Turkovy) kroniky na str. 114, v níž vstupujeme

přímo do „předsálí“ blížící se fronty. **KRONIKÁŘ ZAZNAMENAL:** „Poplachů a náletů denně přibývalo. Ve škole se proto nedalo učit a vyučování bylo dne 29. března zcela zastaveno. Nezapomenutelný večer zažila naše obec 16. března. Bylo to v pátek. Jakmile se večer zešeřilo, už tu byla ruská letadla (*šlo o lehké dvojplošníky tzv. „kukuruzníky, většinou pilotované ženami. Pronikaly po setmění do týlu německé fronty, létaly velmi nízko, prováděly průzkum hlavně na hlavních komunikacích směřující k frontě*), které shazovaly světelné padáky (*světlice zavěšené na padácích, které osvětlovaly krajinu*). Prvé se vždy snesly nad státní drahou u Studénky. Toho večera krátce před sedmou hodinou svítily tam již tři. Dívali jsme se zvědavě na tuto zajímavou podívanou. Vtom přijela od Jičína zásobovací vozatajská kolona s municí pro frontu. Když čelo kolony dojelo až před kovárnu, objevily se nad Jičínem další dva světelné padáky, které vítr hnal přímo nad Libhošť. Ozvala se kulometná střelba. Nad námi už byly tuze nízko, obávali jsme se, že dopadnou na střechu a zapálí. Jeden z nich spadl na Břehách a druhý u Sovky.

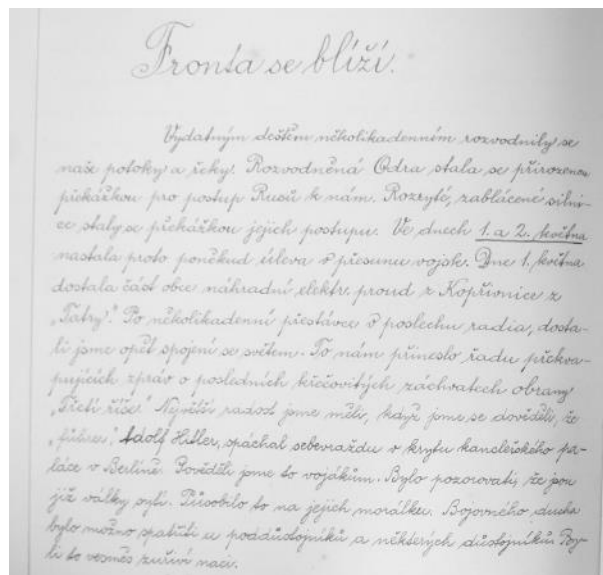
Vojenská kolona zůstala stát, vojáci se rozprchli do polí, koně i povozy nechali na silnici. Zadní část kolony stála až před kuželnou, v tu chvíli byla obec tak osvětlena, že bylo vidět, kolik je na věži hodin. Ještě to, co jsem zde vylíčil, nebylo skončeno, objevila se nad Ostravou celá skupina osvětlovacích padáků. Od nás z dálky se to zdálo jako nádherně zářící stromek. Naše děti to také „vánočním“ stromkem nazvaly a tento výraz se všeobecně ujal pro každý takovýto jev. Sotva „stromek“ zazářil, ozvaly se odtamtud výbuchy. Ostrava byla opět bombardována, tentokrát ruským letectvem. Jakmile od nás letadla odletěla, dala se německá kolona do pohybu. Měli jsme štěstí, že ji letci nezjistili. Byli by nám jistě něco spustili. Podobné výjevy byly u nás na každodenním pořádku, někdy toho bylo více, někdy méně. Klidný večer stal se vzácností.

O Velikonocích strašně to dunělo od severu, v Pondělí velikonoční 2. dubna večer na severním obzoru se objevila mohutná záře. Hořela Opava. Trnuli jsme obavami, kdy to začne u nás a jak tohle peklo přežijem. Lidé se začali obávat věcí příštích. Začaly se kopat na zahradách kryty a upravovat sklepní prostory. Dunění děl se přibližovalo. Nebylo dne, aby nebylo viděti na severním obzoru sloupy dýmu z hořících vesnic. Když se večer zešeřilo, bylo možno pozorovati od nás z výše položených míst záblesky dělových ran. Nejvíce se jich neslo od lesů nad Klimkovicemi. Dne 21. dubna ustoupili Němci až na návrší nad Bílovcem. Hořelo tam několik vesnic. Zřetelně bylo viděti postavení fronty. Bylo úzko při pomýšlení, že něco podobného brzy čeká také nás. Dne 28. dubna začal boj o Ostravu. Byla zasažena elektrárna v Třebovicích a my jsme zůstali bez elektrického proudu, bez

světla a tím také bez rádia. Byli jsme tím zcela odříznuti od světa. Nastal vydatný déšť, který trval několik dní. V tomto deštivém počasí začali se z našich vesnic stěhovat Němci. Byly to nepřehledné řady povozů tažených koňmi i kravami. Na vozech měli celý svůj majetek. Promočení vypadali zvláště uboze. Mnozí měli

v očích slzy, bylo slyšet pláč dětí a žen. Němci z Libhoště připojili se k tomuto smutnému průvodu svých soukmenovců ze Skorotína, Mošnova a Sedlnic.“

Na tomto místě opouštím stránky Turkovy kroniky a pokusím se spolehnout na vlastní paměť a zavzpomínám na ony události i na jejich pozdější popis svých vrstevníků, kteří je prožívali spolu se mnou. Šlo mi tenkrát na devátý rok, takže se mi všechny ty překotné mimořádné události vrývaly hluboko do

Výňatek z obecní (Turkovy) kroniky

paměti. I když mě rodiče z pochopitelných důvodů příliš nepouštěli z očí, dělo se kolem dokola stále něco nového a události nabíraly spád. **Tu kolonu libhošťských Němců, která projížděla krátce po rozednění dědinou právě v onu „mokrou“ středu 2. května, mám stále v paměti.** Tvořily ji německé rodiny, které k nám byly v r. 1943 jako součást plánu na poněmčení Sudet násilím přestěhovány z Besarábie. V Libhošti obsadily selské statky, z nichž byli bez náhrady vystěhováni zdejší sedláci. K nim se přidali představitelé německé říšské správy v obci, s rodinami: celá četnická stanice s vrchním Adolfem Hartlem, tajemník Hoffmann, poštovník Glogar. Na cestu si samozřejmě vzali koně i povozy, které zabrali našim sedlákům. Ti potom po návratu z vyhnání zůstali bez potahu. Jediný, kdo tuto možnost neměl, byl tajemník Hoffmann. Zabavil proto jediný potah, který v obci byl ještě v českých rukách, v rodině Rudolfa Krutílka. Neuměl ale řídit koně, proto si ještě z moci úřední zajistil jako kočího Antonína Horáka, který byl v obci „na službě“ u Lacinů. Před koncem války ale nebylo kam utéct. Ten je zastihl někde mezi Jakubčovicemi a Spálovem. O dalším osudu Němců se už nikdo nikdy nic

nedověděl. „Tonda“ Horák se zachoval velmi statečně. V noci, na silnici, když se kolona zablokovala, vypřáhl koně a přes pole a lesy mezi vojsky se vrátil po několika dnech domů a koně přivedl majitelům, kteří nevěřili svým očím. Byl to jediný koňský pár, který po válce v obci zbyl, nebylo čím obhospodařovat pole.

Antonín Horák

Ale zpátky ke květnovým událostem. Všichni jsme vnímali příchod fronty od severu. Byla takřka na dosah, její přibližování nám zachoval v kronice právě Antonín Turek. Právě na severu se odehrávaly nejtěžší boje, které jsme měli denně na očích. Obavy byly značné. Jen málo, nebo téměř nic jsme nevěděli, a tudíž ani nevnímali, co se děje za našimi zády od východu. Velitel 4. Ukrajinského frontu generál Jeremenko, který řídil Ostravskou operaci, měl původně za úkol postupovat ve směru Těšín – Frýdek Místek a Nový Jičín, čímž bychom se v Libhošti dostali do těžkých bojů. Právě na tomto směru ale velitel německé armádní skupiny Mitte maršál Ferdinand Scherner posílil obranu a Rudá armáda se zde probíjela za velkých ztrát jen obtížně a pomalu. Z toho důvodu generál Jeremenko přesunul hlavní útok na sever přes Hlučín a Opavu.

Ostrava tak měla být dobyta obchvatem. Tím se také stalo, že nás minuly právě ony těžké boje, které jsme už od března pozorovali od severu. Když maršál Scherner zjistil, že jeho 1. tanková armáda (*byla už téměř bez tanků*), která se stále tvrdošijně bránila v úseku Těšín - Frýdek Místek, se dostává do neřešitelné situace a hrozí jí obklíčení, nařídil její ústup. K tomu ale potřeboval zachovat ústupový koridor, který mu zbýval po silnici z Frýdku přes Příbor a Nový Jičín. Po obsazení Ostravy dne 30. dubna hrozilo, že obklíčení 1. tankové armády se stane reálné v důsledku proniknutí ruských vojsk do Moravské brány. Dne 3. května už byly obsazeny obce Petřvald a Mošnov a RA se neúspěšně pokusila probít přes Skorotín do Příbora. Příštího dne 4. května postoupila 1. čs. samostatná tanková brigáda (její 3. prapor) z Mošnova na severní okraj Sedlnice, kde zničila dělostřelecké postavení u tehdejšího sedlnického nádraží. V tuto chvíli se i naše obec dostala do styku s frontovým pásmem.

V obci byl velký počet vojáků, většinou to byly ale týlové jednotky, spojaři, řidiči, kočí, zásobovací kolony apod. Byl zde vybudován rozsáhlý spojovací uzel s ústřednou v domě Aujezdských na Bučkově ulici (dnes č. p. 231). Byla na ni

napojena velitelská místa, pozorovatelný ve větrném mlýně na Břehách a pod Hůrkou (Malá skála). Přímo do zástavby obce se přemístily dělostřelecké baterie (patrně unikly z přepadení u sedlnického nádraží). Dělostřelci s sebou přivezli také dva padlé důstojníky, které pohřbili u kapličky v zahradě u Písteckých. *(Po frontě byli exhumováni a přeneseni na hřbitov).* Baterie zaujala postavení v zahradách mezi domy kolem obecní cesty, odkud příštího dne v sobotu 5. května ostřelovala projíždějící ruské tanky na silnici z Bartošovic do Hukovic. Palba byla řízena z pozorovatelný na Břehách. Z bojových jednotek zůstala jen asi jedna četa, která obsadila domy na Salaši. Byli to mladí příslušníci SS, kteří měli za úkol vytvořit zde krátkou obrannou linii před Novým Jičínem. Částečně se jim to také podařilo. Hlavní dějství se u nás odehrálo v sobotu 5. a v neděli 6. května. Až do pátku několik dní vydatně pršelo, potoky se rozvodnily, vojáci byli promoklí. V té době už se nikde nepracovalo, neexistovala žádná obecní ani státní správa. Všechny rodiny byly konečně pohromadě. Ve všech domech už byly v předstihu dokončeny úpravy domácích krytů ve sklepech, včetně nouzových výlezů v případě zavalení. Sousedé a příbuzní se navštěvovali, zjišťovali, co je kde nového, a radili se, jak ještě kryty vylepšit. Vysazovala se také okna, aby se uchránila před zničením.

V obci se aktivizovala ilegální skupina KSČ, která byla za okupace v ilegalitě. Byli to především mladí hoši, kteří měli zadané konkrétní úkoly. Zjišťovali, které zákopy Němci dosud obsadili (byly budovány už v březnu středoškoláky z Kladna v rámci tzv. „Sperzone Frydlant – Odrau). Německé obranné postavení bylo zakresleno do improvizovaného plánu, který pak odevzdal ruskému důstojníkovi Oldřich Kletenský. V pátek odpoledne jsme na vlastní oči zaznamenali náznak bojové akce. Přímo od nás jsme sledovali zástup asi 20 německých vojáků, kteří vyšli ze Salaše, a postupovali podél Lučního potoka, kryti řadou vzrostlých vrb, a za mlýnem vytvořili rojnici, která začala postupovat do kopce na Břehy. Vtom se objevily na vrcholu Břehů, přímo proti postupující rojnici, dva ruské tanky, které zde zůstaly stát. Patrně šlo o boční průzkum, vojáci měli za úkol pozorovat dění v nepřátelském týlu. V krátké době se německá rojnice dostala několik desítek metrů před oba tanky. Okamžitě zalehla. Ozvala se krátká kulometná dávka (zřejmě z věže tanků). Tanky se okamžitě stáhly. Rozkaz k ústupu zřejmě dostali i Němci, vrátili se domů na Salaš. Podle vyprávění paní Šindlerové se všichni obřadně a radostně vítali se skupinou, která se akce nezúčastnila. Měli radost, že se všichni ve zdraví vrátili.

Ještě v pátek v podvečer se celkem nepozorovaně začala přemísťovat další dělostřelecká baterie, tentokrát na „Velký kopec“ na pole u lesa Roveň, vedle už

dávno nepoužívané Kunetkovy pískovny. Přemístění se odbylo ve dvou etapách. Nejdříve zde složili vojáci z koňských povozů dělostřelecké granáty, nechali vše bez dozoru a odjeli. Celé toto dění sledovala z lesa skupina uvedených mladých odbojářů, kterým to nedalo, a šli si opatrně nenadálou zásilku prohlédnout. Kdo s tím nápadem přišel, už se nedozvíme, ale byl to jeden z těch čtyř: **Olda Kletenský, Sláva Hykel, Emil Kunetka a Miroslav Šenk.**

Rozdělili si úkoly. Sláva, (který měl amputovanou pravou ruku), šel hlídat, jestli nehrozí nebezpečí, a ostatní začali odnášet uložené granáty do nedalekého asi 12 m hlubokého a několik metrů širokého protitankového příkopu, kde je zahrabávali do písku. Pak ale přišli na to, že se zbytečně „dřou“. Vedle byly složeny také krabičky s roznětkami, bez nichž byly granáty k ničemu. Odnесли tedy všechny krabičky a rychle se ztratili. Výsledky jejich akce se plně projevíly příštího dne v sobotu.

Oldřich Kletenský

Sláva Hykel

Emil Kunetka

Miroslav Šenk

V sobotu 5. května konečně se vyjasnilo. V té chvíli bylo v obci jen málo stavení, ve kterém by nebyli „ubytováni“ němečtí vojáci. U nás byla skupina kuchařů s polní kuchyní. Dva koně měli „ustájené“ ve stodole, živili se naším senem. Většinou to byli Rakušané, s obavami sledovali a pozorovali dění na císařské. Taťka, který pocházel ze smíšené rodiny, uměl dosti dobře německy, čehož hbitě využívali ubytovaní kuchaři. I mezi nimi působila „šeptanda“, co chvíli přiběhl některý voják s novinkou, kde právě Rusové prorazili a jak je to daleko od nás. Jeden přišel poprosit o civil, ale obavy byly velké, přicházely zvěsti, že někde takového „civila“ chytili a přinutili ho, aby se přiznal, kdo ho takto obdaroval.

Celé dopoledne proběhlo v poklidu. „Naši“ vojáci si užívali slunce a polehávali na zahradě. Až do chvíle, kdy se nad horní částí Bartošovic ozval hlasitý zvuk motorů. Nízko nad oderskou krajinou k nám směřovala sestava devíti bojových šturmovíků, zvedla se nad vyvýšené Břehy a ukázala nám na křídlech krásné rudé hvězdy. Zde se letadla stočila vlevo nad císařskou silnici a odletěla k Příboru. Všichni jsme strnuli v úžasu, byl to nádherný zážitek.

Všem nám bylo jasné, že začíná poslední dějství. Spolu s námi vše pozorovali i němečtí vojáci. Jeden, který uměl trochu česky, poznamenal, že fronta se pohnula. Teprve mnohem později jsme se dozvěděli, že letadla startovala z letiště Zábřeh u Opavy a jejich cílem byl Palkovický kopec na silnici před Příborem, kde se stále urputně bránila v připravených postaveních německá 1. tanková armáda.

Vzrůstala nervozita, nejistota a neklid. Od nás bylo v té době ještě krásně vidět (nebyla zde zástavba), na cestu z Bartošovic do Hukovic. Krátce po poledni bylo odsud vidět projíždějící ruské tanky do Hukovic. Shromáždilo se před námi spousta lidí, přišli i němečtí vojáci. Půjčovali nám dalekohled. Vzrušení narůstalo. Po chvíli se ozvala ohlušující rána odněkud z Velkého kopce, z místa, kde se večer přemístila dělostřelecká baterie. Zvědavý dav začal řídnout, když vtom se ozvala další rána. Netrvalo dlouho a ozval se pronikavý hvizdot, podobný hroznému meluzíně, a následný výbuch. Rusové hledali místo, odkud jim Němci posílají nepříjemný pozdrav. Od místa nebyli zas tak daleko. Jejich granát dopadl na polní cestu v Obecníku, pár desítek metrů od domu Jana Soukala (Šimíčků). To už byla dostatečná lekce pro všechny. Vyhlídka se v mžiku vyprázdnila, včetně německých vojáků. Od této chvíle se staly našimi „obyváky“ vybudované sklepní úkryty. K našim vojákům přiběhl udýchaný kamarád se zaručenou zprávou.

Zneklidněný Rakušan se přišel zeptat tatky, kde je zde v poli kříž, že se tam Rusům vzdaly dvě německé divize. Do malého sklepního prostoru jsem musel já a spolu se mnou se schoval staříček Kletenský a mamka s roční sestřičkou Zdenkou, Taťka sice také přišel, ale hlavně patroloval venku. Najednou se ozval řízný rozkazovací německý hlas. Velice hlasitě a energicky znělo jeho „Aptreten“ – rychle zapřahat. Chudáci, sotva se s námi stačili narychlo rozloučit. V tom zmatku nám nechali na okenním parapetu kuchařské nože. Našli jsme je, až jsme zase nasazovali okna po frontě.

Obec se začala rychle „vylidňovat“ a uklidňovat. Nezazněl už ani jeden výstřel. Díky odvážné akci čtyř mladých odvážlivců Němci neměli čím střílet a Rusové neměli na co odpovídat.

Baterie na Velkém kopci měla sloužit jako dělostřelecká podpora obráncům Hukovic. Boje v Hukovicích byly vůbec nejtěžší bitvou v tehdejší (malém) novojičínském okrese. Německé velení se snažilo stůj co stůj udržet poslední ústupovou cestu pro vyvedení své 1. tankové armády z hrozícího obklíčení za Příborem. Proto svedli tak urputnou bitvu o jinak bezvýznamné Hukovice. Jak mi sdělil původně náš soused, pozdější obyvatel Hukovic Karel Horuta, byl sám

přítomen exhumaci 27 ruských vojáků jen v osadě Lapač. Dalšímu postupu na Nový Jičín zabránil zásah těžkého tanku JS 42 (Josef Stalin) na silnici před hukovickým zámkem, který v době bojů byl zcela zničen.

Toho dne, v sobotu 5. května, vypuklo Pražské povstání. Sovětské hlavní velení na něj ihned reagovalo. Uložilo velitelům všech frontů vytvořit rychlé bojové skupiny, které se měly co nejrychleji dostat do Prahy.

Generál Jeremenko zareagoval tak, že stáhl vojska z bojů v Hukovicích a přes Bartošovice, Butovice, Pustějov vyslal své tanky na Fulnek, kde již postupovala čs. tanková brigáda ve směru na Odry a Bělouh. Tím by došlo k uzavření ústupové trasy pro 1. německou tankovou armádu, která by zůstala uzavřena v kotli, v němž bychom se ocitli i my. Rozhodující pro naši obec se stala noc ze soboty z 5. na 6. května.

Most přes Sedlničku v Borovci, místo, kde se na krátký čas zastavila fronta v květnu 1945.

Podívejme se ještě jednou na poslední hodiny německé okupace naší obce očima Antonína Turka. Popisuje pozorování a své dojmy večer v neděli 5. května: „Hustý déšť hasil ještě v okolí doutnajících požárů. Vzduch byl dusný, plný zápachu, k zalknutí. Jakmile se začalo jen trochu šerit, nastal od Příbora zmatený ústup Němců. Státní silnice jim sotva stačila. Polovicí jela auta, druhou šli pěšáci a jely koňské povozy. Když se setmělo, na silnici nastal nepopsatelný zmatek a křik „Worwerc, worwerz“. Do hospody uchýlila se pozdě v noci větší skupina promočených a zablácených vojáků. Zle tam řádili. Obecní sirénu k vyhlašování poplachů vyhodili na dvůr a zle poničili. Po půlnoci déšť ustal a na silnici rovněž ustal zmatek a ruch. Do časného svítání ozvala se silná detonace. Němci vyhodili most přes Sedlničku v Driegiblu (Borovci). Měl jsem tenkrát zlou noc. Spal jsem sotva 4 hodiny. Detonace mě probudila.

Rozednívalo se. Opatrně jsem se díval na silnici. Byla prázdná, ale strašně zablácena, jako nikdy dosud. Vyhlédl jsem oknem, před hospodou viděl jsem dva německé tanky, níže u zahrady třetí tank, v ulici proti Šimičkovi byl tahač tanků, u vrat lehké obrněné vozidlo s kulomety, ve dvoře další podobné a pod kůlnou stála radiová stanice s anténou. Co se jen bude dít? Hrůzou mě až hlava rozbolela. Všichni obyvatelé domu až na mně a hospodského Hanzelku spali ve sklepech. Šel jsem jim sdělit své pozorování. Když jsem vstoupil do síně, zhrozil jsem se. Všude plno bláta, všechno přeházeno, sotva se dalo projít.

V hospodě bylo plno vojáků. Čekali na rozkaz z rádia. Po šesté hodině nastal ruch. Voják od rádia nosil jednu zprávu za druhou nadporučíkovi, veliteli oddílu do hospody. Srazil jsem se s ním na síni. Zlostině mě oslovil a pravil „In halbe eine Stunde werden Sie da den Ivan haben. Da haben Sie schon Freude“ (V půl hodině zde budete mít Ivana. To máte radost). Dal jsem mu vyhýbavou odpověď. Na to pravil „In 3 tagen wir da zurick und dann werden Sie Schanen was ales kommt“ (Za tři dny jsme zpátky a pak uvidíte, co přijde).

Po sedmé hodině nastal v hospodě shon po jedné radiové depeši. Nadporučík dal vojákům rozkaz k odjezdu. Ti stáli malé stromky a keře v okolí, naházeli je na tanky a odjeli k Jičínu. Nastal opět naprostý klid před novou bouří. Neozvala se ani rána. Takový klid trval skoro 2 hodiny...

Tak to tedy viděl a prožíval poslední chvíle německé okupace v naší obci učitel a kronikář Antonín Turek.

Tu poslední kolonu německých tanků sledovala také malá skupinka mužů na horním konci obce „Na špici“, kteří byli zapojení už v průběhu okupace do odboje. Netrpělivě čekali na prvního ruského vojáka.

Mezitím ale prošli jen dva unavení němečtí ženisté s „cinšurami“ přehozenými kolem krku. Byli to ti, kdo vyhodili most v Borovci. Naštěstí se jim to zcela nepodařilo, poškozený most byl za měsíc opravený. Přesto se stal pro postupující RA vážnou překážkou v dalším postupu na N. Jičín. Navíc byla překážka bráněna skupinou německých vojáků s kulometem a polním dělem z malé pískovny u císařské silnice mezi Dubinou a Malou Vídni. Naštěstí byli Rusové varováni našimi lidmi a na obránce nezaútočili čelně ze silnice ve směru od Příbora, ale obchvatem z lesa. Překvapení Němci se zmožili jen na krátkou kulometnou dávku a vzali „nohy na ramena“. Utekli podél spodní zástavby Malé Vídne k Sovce. Akce se obešla na obou stranách beze ztrát. Tu kulometnou dávku jsem v tom tichu, které v dědině nastalo, slyšel jako jasný vzkaz, že se něco bude ještě dít. Bylo krátce po osmé hodině.

Nakonec se poněkud vzedmutou Sedlničku podařilo překonat dvěma samohodkám (samohodná děla), ale pro ostatní bojovou techniku byla situace neřešitelná. Jak uvádí Turek i další svědci, přijela obě děla spolu s průzkumnou jednotkou kolem deváté, právě k Leidům. V krátké chvilce se seběhlo plno lidí. Ruský důstojník požádal, aby přišli pomoci vybudovat brod přes Sedlničku, aby mohla vojska postupovat dále. Spontánně se do Borovce vypravil značný počet mužů a mládenců. Naštěstí v lese bylo velké množství klád, které Němci nestačili po vytěžení odvézt. Ty nyní posloužily právě k vybudování brodu, jenže Němci dobře věděli, že nebráněná překážka přestává být překážkou. **Byli na místo dobře zastřílení a čas od času poslali budovatelům pozdrav v podobě dělostřeleckého přepadu. Nakonec vše dobře dopadlo a celá 1. gardová armáda 4. ukrajinského frontu se mohla pohnout z místa.**

Obě samohodky spolu s pěším průzkumem s minohledáčkou prošly bez problému Libhoštěm. Na konci obce „Na Špici“ se zastavili u vytrvalé skupiny lidí, která se mezitím rozrostla. Právě zde předal Oldřich Kletenský důstojníkovi náčrt vybudované německé obrany. Z domů přicházeli další lidi, mezi nimi vyběhl z chalupy Jan Hykel (bydlel Na Hraničce) a s rukama nad hlavou běžel uvítat osvoboditele. Vtom ale zazněly výstřely a od silniční dlažby se odrážely kulky. Střelba vycházela ze směru od Kunetkova statku (dnes Pšenica). Radostná nálada se rychle změnila v další obavy. Přítomný důstojník se rozhlížel po nějakém

vyvýšeném místě, odkud by mohl obhlédnout situaci. **Rudolf Šindler (řečený Rudošek), který už rychle vyvěsil naši státní vlajku, mu nabídl pohled z půdy svého domu, což důstojník ihned přijal.** Když oba začali sundávat tašky na střeše, dostali palbu zprava. Důstojník okamžitě zareagoval. Konec války byl na spadnutí, nikomu se nechtělo riskovat životy. Ihned zastavil další postup, poslal spojku naproti postupujícím jednotkám. Obě samochodky zaujaly postavení v uličce mezi Hyklovým a Hanzelkovým (Erlovým) stavením, odkud začaly pálit na předpokládaného nepřítele v Kunetkově pískovně.

Zarostlá Kunetkova pískovna v současné době.

Stáli jsme v té chvíli s taťkou a sousedy za chalupou a dívali se na přicházející ruské vojáky, kteří šli v zástupu a kryli se v silničním příkopu. V té chvíli je zastihl rozkaz k zastavení dalšího postupu. Jedna část se stočila směrem k nám a druhá k Tymbům, našim sousedům. K nám přišla asi dvacetičlenná skupina, kterou vedl starší kapitán. Měli přes sebe přehozené stanové díly, které je přednedávnem chránily před deštěm. Samopaly opřeli zvenku o stavení, v síni posedali na kamennou dlažbu, nešlo mezi nimi projít. Na první pohled z nich byla vidět obrovská únava, byli rádi za nečekaný odpočinek. Kapitán byl hovorný a příjemný člověk, přišel si odpočinout za námi do sklepa. Říkal, že jejich dnešním úkolem je dojít do „goroda“. Vyšel se mnou na násep a znalecky se rozhlížel po krajině v Poodří. Byl přesně orientovaný. Řekl mi: „Vaši idu tu na Fulnek.“ Za okupace

j jsme museli pravidelně odevzdávat „kontingenty“ – produkty z hospodářství, mimo jiné i v přesně stanoveném termínu určený počet vajec. Tatka, vzhledem k situaci, odevzdávku zdržoval, a tak se nám jich nahromadil větší počet. Někde slyšel na hospodě, že Rusové vejce pijí zasyrova. Přinesl jim celou plnou „slamjanku“, okamžitě si je rozebrali. Všichni seděli stále v chodbě na podlaze, opření o zeď. **Jeden voják z batohu vytáhl a otevřel asi 3 kg konzervu plnou nádherného másla. Byl na ní nápis UNRA – USA. Měli jsme napečený chleba, všichni se s chutí najedli.**

Díky vybudovanému širokému brodu přes Sedlničku se celá obec opět zaplnila vojskem a vojenskou technikou. Převládalo dělostřelectvo, včetně legendárních „Stalinových varhan“ – kaťuší, a nákladní auta. Ihned zaujali palebné postavení po obou stranách v celé délce císařské, všude, kde jen bylo trochu místa. Z kaťuší vystřelili z Markova kopce (za kovárnou) i jednu salvu na Jičín.

Dopadla do prostoru kloboučnické továrny „Horního Béma“ (Karnola), která začala hořet. Neměl ale kdo hasit. Němci stále ještě měli na Hůrce své pozorovatele a udržovali rádiem styk se svou baterií, která byla umístěna u školy v Žilině. Velitelství ruských vojsk se usadilo v domě u Pavelků, takže na císařské bylo stále rušno, běhaly zde spojky nahoru a dolů. Asi před desátou hodinou se ozval nad obcí charakteristický hvízdot a vlevo i vpravo od Pavelkova statku dopadla série dělostřeleckých granátů. Jeden přímo doprostřed cesty, zrovna v místě, kde jedna ze spojek přicházela s nějakou zprávou od Salaše. Byl to přímý zásah.

Patrně i v důsledku tohoto přepadu se velitelství rozhodlo vyčistit Hůrku. Díval jsem se na více jak 1 km dlouhou rojnici, která postupovala v celé délce císařské až na samotný hřbet Hůrky. Bylo to další zdržení při postupu vojsk do Jičina. Mělo to ale význam, němečtí pozorovatelé se stáhli přes „Fojťák“ do města.

Stále tu ale ještě byla početnější skupina mladých ssmanů, která držela pozice na Salaši. A nejen to, k Jičínu bylo možno se vydat pouze po vyčištění celé Rovně. Z lesa by Němci měli krásně na mušce postupující RA po celou dobu postupu až do Sirkových lázní. Sledoval jsem to na vlastní oči. Bylo kolem půl jedné, když mladí ukrajinští hoši ve větších vzdálenostech od sebe, s přilbami na hlavách kolem mně běželi od dnešní autobusové zastávky na Salaš. V paměti mi utkvěla nosítka, se kterými běželi dva hoši. Za chvíli jich bylo potřeba. Za nimi běželi spojaři s bubny drátů na zádech. Útok byl tak prudký, že německé obránce, kteří byli po

chalupách, překvapil, přesto že měli na určených místech vysunuté stráže. Podařilo se jim ale zmizet v lese, odkud zpoza stromů stříleli na útočící chrabré mladé hochy. Ještě před vstupem do lesa to odnesl jeden z nich, který klesl, když byl z blízka zasažen do prsou. Celou situaci sledovala paní Šindlerová od svého domku, odkud právě utekli Němci.

Pod dnes už zrušeným mostem přes císařskou, za domem Rudolfa Šindlera, si zřídila polní obvaziště ruská lékařka s pomocníky. Těžce zraněný mladý hoch se stal na obvazišti prvním a naštěstí asi i posledním pacientem. Střelba z lesa se ale ozývala ještě nějakou dobu, čekalo se na zprávu spojařů o vyčištění Rovně. Stalo se to až před třetí hodinou. Okamžitě se začala seřazovat kolona k pochodu na Jičín. V jejím čele přímo na temeni Velkého kopce byla bryčka s trojspřežím (ruská trojka) s vysokými důstojníky. Stáli přímo naproti Kunetkova (dnes Pšeniceva) statku. Němci ale nemínili dát pokoj. Kde se vzaly, tu se vzaly, přímo doprostřed cesty a po obou stranách dopadlo několik granátů. Bryčka s koňmi i důstojníky dostala přímý zásah. Byla to jatka. Granát dopadl také do chlěva, kde zabil nějaké krávy. Seřazená kolona se rozprchla a zalehla daleko od silnice. Čekalo se, co bude dál. Bylo to další podstatné zpoždění na cestě do města.

Dlouhá, krutá válka se chýlila ke konci, ale stále ještě byla tu. Vojáci, kteří zalehli v očekávání dalšího dělostřeleckého útoku, pomalu vstávali. Svě padlé a rozmaširované velitele poskládali do jedné z místností statku. Přijeli si pro ně příštího dne. *(Když jsem byl mnohem později správcem novojičínského hřbitova, našel jsem je v záznamech hřbitovních knih s datem pohřbu 8. května.)* Roztrhané koně svezli do několik desítek metrů vzdáleného protitankového příkopu. Kolona se rozjela k Novému Jičínu. Cestu už měli klidnou, až na to, že Němci stačili ještě zničit všechny tři mosty přes potoky a říčky ve městě. **Teprve ve středu 9. května byl nalezen v Rovni ještě jeden mladý ruský voják, který padl při čištění lesa.** Sám, bez pomoci, se ještě snažil obvazovat. Byl příští den pohřben u pomníku padlých Libhošťanů za účasti ruských důstojníků. Poprvé v Libhošti zazněla ruská státní hymna v podání dechové hudby Viléma Kletenského.

Byly to nádherné pocity a obrovská radost z nabyté svobody. Všichni se radovali především z toho, že přežili obávaný přechod fronty. Opravdu, události v Libhošti nebyly tak dramatické, jak se všeobecně čekalo. Přesto to nebyla žádná procházka růžovým sadem, o čemž svědčí i to, že v bojích padlo pět ruských vojáků a nejméně tři byli zraněni (z toho jeden těžce). Měli jsme štěstí, ty nejtěžší boje se odehrály mimo nás, ještě před příchodem ruské armády do Libhoště.

Ovšem, nebýt odvážného počínu těch čtyř, tehdy mladých hochů, kteří zmařili německým dělostřelcům splnění jejich úkolu na Velkém kopci v onu sobotu 5. května, kdy se bojovalo o Hukovice, **mohlo být i velice zle.** Alespoň pro horní konec obce. Rozhovor se dvěma aktéry této události je uchováván v archivu osvětové besedy. A tak jediným „padlým“ občanem, ovšem již mimo bojové akce, se stal František Baďura, který zahynul při likvidaci munice už po skončení bojů.

Vysvětlivky k mapě na zadní straně:

- 1) Kunetkova pískova.*
- 2) Most přes Sedlničku u Driegiblu (Borovce).*
- 3) Místo zaniklé pískovny, odkud skupina německých vojáků bránila překážku vzniklou po demolici mostu.*
- 4) Německá pozorovatelna v bývalém větrném mlýně.*
- 5) Německá pozorovatelna v Malé skále.*
- 6) Pavelkův statek, místo dočasného velitelství Rudé armády.*
- 7) Poslední místo odporu německé armády v Libhošti (znázorněno černou čarou).*
- 8) Salaš – místo obsazené německými vojáky, mladými příslušníky SS.*
- 9) Protitankový zákop, kam libhošťští odbojáři schovali granáty a roznětky určené pro německou baterii (znázorněno černou čarou).*
- 10) Německé polní obvaziště v bojích o Lapač, na místě se dosud nachází hrob německého vojáka.*

